

ВАЛЕНТИН АНДРІЙОВИЧ ТРУХАНОВ **(21.11.1935–21.10.2014)**

21 жовтня 2014 року на 79 році життя після тривалої хвороби пішов за вічну межу Валентин Андрійович Труханов – відомий генетик, один із засновників і активний член Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова, кандидат біологічних наук.

В.А. Труханов народився 21 листопада 1935 р. у м. Можайськ Московської області (Росія) у родині службовців. У 1953 р. після закінчення середньої школи вступив на біологічний факультет Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова, який закінчив у 1959 р. Науковий шлях В.А. Труханов розпочав в Інституті цитології і генетики СБ АН СРСР (м. Новосибірськ, Росія), де до

1962 р. працював старшим лаборантом у лабораторії поліплоїдії. Там він одним з перших у Радянському Союзі розпочав дослідження біологічних і цитологічних особливостей форм цукрових буряків з цитоплазматичною стерильністю пилку.

У 1962 р. Валентин Андрійович переїздить в Україну та вступає до аспірантури Інституту ботаніки АН УРСР у відділ генетики. Його науковим керівником був відомий генетик, лауреат Ленінської премії, член-кореспондент АН УРСР В.П. Зосимович. Тут він виконав і у 1966 р. захистив дисертацію на здобуття канд. біол. наук за темою «Успадкування деяких ознак у поліплоїдних кормово-цукрових гібридів буряку» і став одним з авторів кормово-цукрового гібрида буряків АН Полі8. З 1965 р. він – молодший науковий співробітник.

У 1968 р. відділ генетики рослин з Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного АН УРСР було переведено до новоствореного Сектору молекулярної біології і генетики Інституту мікробіології і вірусології імені Д.К. Заболотного АН УРСР. На базі цього Сектору у 1973 р. створено Інститут молекулярної біології і генетики АН УРСР. У 1968–1971 рр. В.А. Труханов працював ученим секретарем Сектору, а у 1971–1973 рр. – заступником керівника Сектору з наукової роботи. Протягом 1973–1979 рр. був заступником директора з наукової роботи Інституту молекулярної біології і генетики, а в подальшому (після смерті В.П. Зосимовича) – завідувачем відділу цитогенетики і поліплоїдії. У 1986 р. відділ було переведено до Інституту фізіології рослин АН УРСР (нині – Інститут фізіології рослин і генетики НАН України), де в 1994 р. В.А. Труханова призначено заступником директора з наукових питань. З 1995 р. Валентин Андрійович працював старшим науковим співробітником відділу молекулярної генетики цього інституту.

В.А. Трухановим виконано низку наукових досліджень з вивчення можливих шляхів підвищення плодючості експериментальних поліплоїдних форм рослин, генетики поліплоїдів, експериментального мутагенезу рослин, цитогенетики і генетики цукрових буряків. Він є автором понад 100 наукових праць з цитогенетики та поліплоїдії цукрових буряків, використання культури тканин рослин для

вирішення проблем генетичної інженерії і клітинної селекції. Він отримав перше в СРСР авторське свідоцтво на спосіб виявлення та вивчення цитоплазматичної чоловічої стерильності у буряків та патент на спосіб культивування тканин кукурудзи. В.А. Труханов є співавтором фундаментальних книжкових видань, що вийшли у 1970 – 1980-х роках: «Развитие биологии на Украине», «Биологи. Биографический справочник», «Справочник по биологии».

Валентин Андрійович мав великий досвід науково-організаційної роботи.

Він був заступником голови Наукової ради АН УРСР з проблеми «Цитология и генетика», членом Наукової ради АН УРСР з проблеми «Генетика и селекция», членом редколегії журналу «Биополимеры и клетка». У 1986–1989 рр. обирався головою профкому Інституту фізіології рослин і генетики НАН України. У 1991 р. його обрали членом ЦК профспілки працівників НАН України. В.А. Труханов також був членом бюро науково-методичної Ради з питань біології Київського міського відділення Товариства «Знання». Він прочитав велику кількість лекцій з актуальних питань генетики на обласних та республіканських методичних семінарах, курсах перепідготовки вчителів біології, що організовувалися Міністерством освіти та Інститутом удосконалення вчителів.

Валентин Андрійович багато років брав активну участь у роботі Українського това-

риства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова. Неодноразово, протягом 1986–2002 рр., на з'їздах УТГіС його обирали віце-президентом Товариства. Він сприяв відновленню роботи Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова після здобуття Україною незалежності.

За успіхи в науковій і громадській роботі В.А. Труханова нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, Почесною грамотою президії АН УРСР і Республіканського комітету профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ. У 1975 р. був нагороджений знаком «Ударник IX п'ятилетки». Нагороджений медалями «Ветеран праці», «В ознаменування 1500-летия Киева».

Світла пам'ять про Валентина Андрійовича Труханова – скромну, чуйну, глибокопорядну, інтелігентну, високоосвічену й ерудовану людину, відомого вченого і наукового організатора, громадського діяча і патріота – назавжди збережеться в серцях його співробітників, колег, усіх, хто мав щастя його знати, працювати з ним поряд.

Президія Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова

Редколегія журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів»

Колектив Інституту молекулярної біології і генетики НАН України

Колектив Інституту фізіології рослин і генетики НАН України